

65 rum venenata semina inter ipsos primarios rectores-
que iactitat, superbie ac avaricie ignita tela parat in
tantum, ut Zuentepule, qui erat nepos principis vel
regis religiosi, qui institutor et rector tocius Christiani-
tatis seu religionis benignus extiterat, ipsum avuncu-
70 lum suum insidiis appetitum regno pelleret, visu pri-
varet vitamque eius veneno conaretur auferre. Sed
hausto ille pestifero potu, protegente se divina gracia,
nil adversi patitur.

Dehinc Zuentepule tyrannide suscepta, fastu arro-
75 gancie inflammatus, cum sibi militantibus sodalibus
pontificis Metudii predicacionem mellifluam quasi
respuit monitaque sacratissima non pleniter recepit,
verum membra sua, scilicet plebem populumque
suum, partim Christo, partim dyabolo servire exhi-
80 buit. Quapropter a pontifice beate memorie supra
notato pagus eius cum habitantibus incolis anathe-
mate percussa cum sulcis suis et fructibus diversis cla-
dibus attrita usque in hodiernum diem deflet. Data est 1r 18,16
enim in direpcionem et captivitatem et predam et deri-
5 sum et desolacionem et in sibilum universe carni gra-
85 dienti per eam, quoniam non est societas luci ad teneb-
ras nec convencio Christi cum Belial. Quorum exempla 2 c 6,14-15
nos quoque videntur respicere, qui eisdem passibus
conamur incedere, quoniam qui domum vicini sui
55 90 conspicit concremari, suspectus debet esse de sua.

(2.)

60 2,1 At vero Sclavi Boemi, ipso sub Arcturo positi, cultibus
ydolatrie dediti, velut equus infrenis sine lege, sine
ullo principe vel rectore vel urbe, uti bruta animalia
sparsim vagantes, terram solam incolebant. Tandem
5 pestilencie cladibus attriti, quandam phitonissam, ut

metá mezi samy vladaře a náčelníky a ohnivé střely
pýchy a lakoty chystá, až Svatopluk, jenž byl syno-
vec toho slavného vládce nebo krále, který se stal
dobrotivým zakladatelem a vůdcem všeho křesťan-
ství a náboženství, vlastního svého strýce úkladně
přepadl, s trůnu ho svrhl, oslepil a pokusil se ho jedem
o život připravit. Ačkoliv však tento vypil smrto-
nosný nápoj, přece chráněn jsa boží milostí, neutrpěl
žádné škody.

Potom Svatopluk, když se násilím zmocnil vlády,
v záchvatu pýchy a zpupnosti společně se svou dvor-
skou družinou takřka pohrdl jako med plynoucím
kázáním biskupa Metoděje a na jeho přesvatá napo-
mínání plně nedbal, nýbrž dovolil svým údům, to
jest lidu a národu svému, zčásti Kristu a zčásti ďáblu
sloužiti. Proto byla jeho krajina a země i s lidmi ji
obývajícimi od svrchu uvedeného biskupa blahosla-
vené paměti dána do klatby a zkrušena na svých polích
a plodinách rozličnými pohromami, takže až do
dnešního dne proto úpí. Neboť byla dána v plen
a zajetí, v kořist a posměch, v spuštění a potupu všeli-
kému tělu chodícímu po ní, poněvadž není obcování
světla s temnotami, ani smíru mezi Kristem a Belia-
lem. A tyto příklady vztahují se patrně i na nás,
kteří se pokoušíme v týchž stopách kráčet, poněvadž
ten, kdo spatří hořeti dům souseda svého, musí mít
starost o svůj vlastní.

2.

Ale Slované čeští, usazení pod samým Arkturem
a oddaní uctívání model, žili jako kůň neovládaný
uzdou, bez zákona, bez knížete nebo vládce a bez
města, potulující se roztroušeně jako nerozumná zvířa-
ta, toliko širý kraj obývali. Konečně když byli po-

fama fertur, adeunt, postulantes spiritum consilii re-
sponsumque divinacionis. Quo accepto civitatem sta-
tuunt, nomenque inponunt Pragam. Post hinc invento
10 quodam sagacissimo atque prudentissimo viro, cui
tantum agriculture officium erat, responsione phito-
nissime principem seu gubernatorem sibi statuunt, vocitatum
cognomine Premizl, iuncta ei in matrimonio
supramemorata phitonissa virgine.

od 189
pragay

15 Sicque a clade et multiplici peste tandem eruti, dehinc
a supra memorato principe ex sobole eius rectores seu
duces preposuere sibi, servientes demoniorum simula-
cris et prophanis sacrificiorum ritibus bachantes, do-
nec ad extremum dominatus eiusdem regni pervenit
ad unum ex eisdem principibus ortum, vocitatum
20 Borivoi.

Hic cum excellentissime forme et egregie iuventutis
flore nitesceret, quodam tempore negotii sui populi-
que sibi commissi causa ducem suum vel regem Zuentepulc
Moravie adiit, a quo benigne suscipitur et ad
25 convivium pariter cum reliquis adsciscitur. Verum
sessionis ei locus inter Christicolas minime conceditur,
sed ritu paganorum ante mensam pavimento iubetur
insidere. Cuius presul Metudius iniurie condolens,
5 fertur dixisse ad eum: Ve, inquit, quod tu talis tantus-
que haut erubescis a principalibus repelli sedibus,
60 cum et ipse in fascibus ducatum obtineas, sed magis
cupias ob nefandam ydolorum culturam cum subulcis
humotenus incubare. At ille: Quid, inquit, ob huius-
cemodi rem pericli pacior vel quid boni michi con-
35 feret Christianitatis ritus? Si, inquit presul Metudius,
abrenunciaveris ydolis et inhabitantibus in eis demo-
nibus, dominus dominorum tuorum efficiaris, cuncti-
que hostes tui subicientur dicioni tue et progenies tua
cottage augmentabitur velut fluvius maximus, in quo
40 diversorum confluunt fluenta rivulorum. Et si, inquit

stižení zhoubným morem, obrátili se, jak pověst vy-
pravuje, k nějaké hadačce se žádostí o dobrou radu
a o věštecký výrok. A když jej obdrželi, založili hrad
a dali mu jméno Praha. Potom nalezše nějakého velmi
prozíravého a důmyslného muže, jenž se jenom orbou
zabýval, jménem Přemysla, ustanovili si ho podle
výroku hadaččina knížetem nebo vladařem, davše
mu za manželku svrchu řečenou pannu hadačku.
A když byli takto konečně vysvobozeni z rozličných
ran morových, stavěli si v čelo po svrchu řečeném
knížeti vladaře neboli vévody z jeho potomstva, slou-
žíce modlám a bůžkům a bujně slavíce oběti podle
pohanských obyčejů, až nakonec vláda nad tou zemí
připadla jednomu z rodu těchto knížat, jménem
Bořivojovi.

Skvěje se květem vynikající krásy a mladistvé síly,
navštívil tento jednoho času v nějaké záležitosti své
a lidu sobě svěřeného svého vévodu nebo krále Svato-
pluka na Moravě a byl od něho laskavě přijat a po-
zván společně s ostatními na hostinu. Ale nebylo mu
dovoleno usednouti mezi křesťany, nýbrž byl vyzván,
aby se posadil po způsobu pohanů před stolem na
podlahu. A tu prý mu řekl biskup Metoděj, jemuž
bylo líto jeho ponížení: „Jaká běda, ty, muž tak
vynikající, a nestydíš se, žeš vyhoštěn ze sedadel kní-
žecích, ačkoliv sám také vévodskou moc a hodnost
máš, ale raději chceš pro hanebnou modloslužbu
s pasáky sviní na zemi seděti.“ On pak řekl: „V jaké
nebezpečnosti bych se vydal pro tuto věc, nebo co
dobrého by mi přineslo náboženství křesťanské?“
„Jestliže se zřekneš model a zlých duchů v nich
sídlících,“ pravil biskup Metoděj, „staneš se pánem
pánů svých a všichni nepřátelé tvoji budou podrobeni
moci tvé a potomstvo tvé každodenně vzrůstati bude
jako převeliká řeka, do níž se vlévají proudy rozlič-

Borivoi, res se ita habet, que mora est baptizandi? Nulla, inquit pontifex, tantum paratus esto ex integro corde credere in Deum patrem omnipotentem eiusque unigenitum, dominum nostrum Iesum Christum et in
45 Spiritum paraclitum, illuminatorem omnium fidelium, non tantum mundialis causa substancie, verum etiam capessende salutis tue anime pro acquirenda perhennitatis gloriosa palma atque percipienda societate sanctorum ineffabili leticia. His et huiusmodi
50 mellifluis exortacionibus accensa mens iuuenis estuabat gratiam baptismi percipere, et ut ne ulla mora fieret, cum suis omnibus, qui eum comitabantur, terretenus pedibus pontificis advoluti, obnixius postulavere. Quid plura? Mane facto ipsum ducem cum suis
55 triginta, qui advenerant, cathezizans, peractis ieiuniorum ex more sollempniis, sacrosancto baptismatis fonte innovavit pleniterque eum de fide Christi instruens, multis locupletatum donis ad propria redire concessit, tribuens ei venerabilis vite sacerdotem nomine Caych. Quique reversi in sua, in castello, cui vocabulum inerat Gradic, supradictum sacerdotem statuunt, fundantes ecclesiam in honore beati Clementis pape et martyris, multa detrimenta sathane ingerentes, populum Christo domino acquirentes.
60 Que cernens perfidus chelidrus, propriis armis sump-tis antiqua bella repetit. Populum cunctum Boemorum in furorem principis accendit, eo quod paternos mores relinqueret et novam atque inauditam sanctitatis legem Christianorum arriperet. Surgunt adversus eum uno animo eademque sententia suisque cum
65 a finibus perturbare conantur, seu etiam vitam auferre moliantur. Quo agnito princeps sese ab eis removit rursusque regem Zuentepulc seu pontificem Metudium Moravie repetivit. A quibus clarissime et ut
70 decebat suscipitur, aliquantulumque aput eos degens,
75

ných potoků.“ I řekl Bořivoj: „Jestliže tomu tak jest, co překáží, abych byl pokřtěn?“ „Nic,“ pravil biskup, „jen buď hotov z celého srdce věřit v Boha Otce všemohoucího a jeho Syna jednorozeného, Pána našeho Ježíše Krista, a v Duchu Utěšitele, osvětitele všech věřících, nejenom pro světské blaho, ale i pro spásu své duše, aby sis získal slavnou palmu věčnosti a stal se účastným společenství svatých v nevýslovné radosti.“ Tímto a podobným, jako med plynoucím povzbuzováním roznícená mysl jinochova prahla přijmouti milost křtu, i vrhnuv se s celou svou družinou na zem k nohám biskupovým, velmi snažně ho prosil, aby se tak bez prodlení stalo. Nač třeba více slov? Druhého dne poučil vévodu i s třiceti dvořany, kteří s ním přišli, o základech víry, a když podle obyčeje vykonali obřadný půst, obrodil je přeposvátným pramenem křtu. A když jej ve víře Kristově plně vzdělal, dovolil mu, obohativ ho mnohými dary, aby se vrátil domů, a dal mu s sebou kněze ctihodného života jménem Kaicha. Navrátivše se pak domů, usadili řečeného kněze na hrádku, jehož jméno bylo Hradec, a založili tam kostel ke cti blahoslaveného Klimenta, papeže a mučedníka, satanovi mnoho škod působíce a lid Kristu Pánu získávající.

Když to pozoroval onen věrolomný had, chopiv se svých vlastních zbraní, hleděl obnoviti starý boj. Ve veškerém lidu českém rozničil vzpouru proti knížeti, protože prý opouští otcovské mravy a přijímá nový a neslýchaný křesťanský zákon svatosti. Povstanou proti němu svorně a jednomyslně a snaží se ho vypuditi ze země, ba pokoušejí se i života ho zbaviti. Když to kníže poznal, odešel od nich a znovu se uchýlil na Moravu ke králi Svatoplukovi a k biskupu Metodějovi. I byl od nich přijat s velkou slávou a jak se slušelo a přebýváje u nich po nějakou dobu,

perfeccius doctrinam Christi nanciscitur. At vero
plebs prefata in nequicia sua permanens, quendam
ducem Ztroymir, nomen cuius in Latinum vertitur
sermonem: rege pacem, qui apud Theutonicos pro-
80 fugus exulabat gente ex sua, missis legatis, ad propria
eum reducunt sibique principem statuunt. Verum
quoniam Veritas minime fallitur, que ait in ewange-
lio: Omnis plantacio, quam non plantavit pater meus Mt 15,13
15 celestis, eradicabitur, ipsa cooperante dissipatum est
consilium pravorum velociter. Nam isdem eorum
electus dux licet ex eisdem genitus foret, diuturna ta-
men exulacio eum proprii privaverat labii eloquio.
Quapropter a suis electoribus reicitur, se ipsos pri-
mum accusantibus, videlicet quod talem sibi elegis-
90 sent, cuius neque vocem neque sermonem nossent
haurire, quorumque clamores aures eius, ignaras lin-
gue sue, penetrare non valerent. Et quoniam Dei Pro-
videncia disponente supramemoratus princeps Bo-
rivoi plurimos amicorum inibi secedens reliquerat,
95 agitur eorum consilio, ut animus furencium plebium
erga benignum rectorem mitigaretur atque adversus
invasorem perfidum toto annisu instigaretur ad ne-
cem. Verum quoniam pars quam maxima perfidorum
tyranno favebat, incunt consilium partibus ex utris-
100 que, quo civitatem metropolim, Pragam scilicet, egre-
dientes, in campo, quid sibi gerendum foret, per-
quirent. Sed perfida pars perfidorum perpere
agens, arma secum loricisque occulte in eundem
campum deferens, piorum adversus partem signum
105 occultum necis inter se condixit, scilicet ut si ibi, qui
ex parte principis Borivoi erant, eis assentire nollent,
quilibet eorum excelsa voce occultum in medio pro-
clamaret signum, inquiens: Variemus, variemus nos!,
sicque iam loricis et galeis, quas abscondite tulerant,
110 induti, universos sibi contradictores frameis necarent.

seznámil se dokonaleji s naukou Kristovou. Ale svrchu
řečený lid, setrvávaje ve své nepravosti, nějakého
vévodu Strojmira, jehož jméno se do latiny překlá-
dá rege pacem, a který uprchnuv ze své země žil
jako vyhnanec u Němců, přivede zpět domů, vy-
praviv pro něho poselství, a ustanoví si ho knížetem.
Ale protože Pravda se nikdy neklame, kterážto praví
v evangeliu: „Všeliké štípení, jehož nešťpíl Otec můj
nebeský, vykořeněno bude“, s jejím přispěním byl
rychle zmařen záměr nešlechetských. Neboť ten vévo-
da, kterého si vyvolili, ačkoli z nich pocházel, za-
pomněl v dlouhém vyhnanství mluvit svou rodnou
řečí. A proto je zavržen od svých vlastních volitelů,
kteří především sami sebe obviňovali, že si zvolili
takového člověka, jehož hlasu ani řeči nejsou s to
rozuměti a k jehož uším neznalým jejich jazyka ne-
může proniknout jejich volání. A protože řízením
prozřetelnosti boží svrchu vzpomenutý kníže Bořivoj
tam zanechal při svém odchodu přemnoho přátel,
jedná se v jejich radě o tom, jak by se ukrotilo smýšle-
ní lidu rozlíceného proti laskavému vladaři a jak by se
popudilo vši mocí proti zrádnému vetřelci k jeho záhu-
bě. Ale protože velká většina zrádců přála tyranovi, do-
hodnou se obě strany na tom, že vyjdou z metropolit-
ního města, totiž Prahy, a že uváží na sněmovním
poli, co by měly činiti. Ale zrádná strana zrádců,
křivě jednajíc, vzala si s sebou na to sněmovní pole
tajně zbraně a krunýře a smluvili se mezi sebou proti
straně spravedlivých na tajném znamení k vraždě,
aby totiž někdo z nich, nebudou-li se stoupenci Boři-
vojovi tam s nimi chtít dohodnout, hlasitě a veřejně
provolal tajné heslo, řka: Proměňme se, proměňme
se!, a tu aby oblečení již v krunýře a přílby, které si
vskrytu přinesli, pobili svými meči všechny své
odpůrce. Ale tento jejich ničemný záměr nezůstal

Quod consilium eorum pessimum minime partem Borivoi latuit, itaque et ipsi lorice sub tunicis induti procedunt in campum pro definiendo statu principis. Cumque parti Ztroymir non placuisset consultus
115 partis Borivoi, unus eorum vocem in altum elevans, proclamat: Heia, nostri, variemus nos! Qua voce hausta et cognita, pars Borivoi, que loricata sub tunicis advenerat: Bene, inquit, bene dixisti, ecce nunc
120 diversis coloribus apparebis variatus. Sicque ferro obruncato cunctos eius socios fugam inire coegerunt eorumque falsum principem patria pepulerunt; Moravie dehinc properantes, pristinum ducem reducentes, loco proprio restituunt. Quoniam vero isdem princeps Moravie degens, omnipotenti Deo votum
125 voverat, videlicet quo, si eum Dominus ad propria cum honore reduceret, basilicam in honore beate Dei genitricis et perpetue virginis Marie edificaret, reversus sine mora votum suum implere studuit in ipsa civitate Pragensi. Hic primus fundator locorum sanc-
130 torum congregatorque clericorum et tantille, que tunc fuit, religionis institutor extat.

{ 3. }

3.1 Habuit etiam et uxorem nomine Liudmilam, filiam Slaviboris comitis ex provincia Sclavorum, que Psou antiquitus nuncupabatur, nunc a modernis ex civitate noviter constructa Mielnik vocitatur. Que sicut par
5 ei fuerat in errore gentilitatis, immolando simulacris, ita et in religione Christiana imitando, immo precellendo virtutes sui viri, facta est vere Christi famula. Suscepit autem ex ea sepe memoratus princeps tres filios totidemque filias, et ut ei beatus Metudius
10 prophético ore predixerat, cottidianis incrementis cum omni gente sua regnoque augmentabatur. Per-

nikterak utajen straně Bořivojově a tak i tito oblěknuvše si pod šatem krunýře, vyjdou na sněmovní pole, kde se mělo rozhodnout o ustanovení knížete. A když se straně Strojmirově nelíbila rada strany Bořivojovy, jeden z nich povýšiv svůj hlas zvolá: Hej, našinci, proměňme se! Když však uslyšeli a poznali ten hlas straníci Bořivojovi, kteří přišli v krunýřích pod šatem, zvolají: Dobře, dobře jsi řekl, hle, nyní se ukážeš v pestrých barvách proměněn. A tak sklávše ho mečem obrátili všechny jeho druhy na útěk a jejich nepravého knížete vyhnali z vlasti. Potom pospíšivše na Moravu, přivedou dřívějšího vévodu zpět a znovu ho dosadí na jeho místo. Poněvadž pak tento kníže, když dlel na Moravě, učinil Bohu všemohoucímu slib, jestliže ho Pán přivede se cti zpět do vlasti, že postaví basiliku ke cti blahoslavené matky boží a věčně neporušené Panny Marie, když se vrátil, bez prodlení hleděl splnití svůj slib na samém hradě Praze. Ten platí za prvního budovatele míst svatých, shromáždovatele kněží a zakladatele víry křesťanské, tenkrát ovšem ještě nepatrně rozšířené.

3.

Měl také manželku jménem Ludmilu, dceru knížete Slavibora, z kraje slovanského, který se dříve jmenoval Pšov a který dnešní lidé nazývají nyní podle nově vystavěného hradu Mělnickem. A jako se mu tato rovnala v bludu pohanském, obětujíc modlám, tak také napodobujíc ho v náboženství křesťanském, ba vynikajíc ctnostmi nad ctnosti svého muže, stala se vstřetku služebnicí Kristovou. Měl pak s ní často jmenovaný kníže tři syny a tolikéž dcer, a jak mu blahoslavený Metoděj prorockými ústy předpověděl, každodenně více moci nabýval i s veškerým svým ná-